

Etelä-Pohjanmaan
vaihemaakuntakaava III

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO

Maakuntahallitus 18.2.2013 / 19.1.2015/ 26.9.2016/ 19.12.2016/15.1.2018

Nähtävillä 25.2.2013–22.3.2013

Etelä-Pohjanmaan III vaihemaakuntakaava (Turvetuotanto, suolunnon suojele, bioenergia-laitokset ja energiapuun terminaalit) osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

Ehdotusvaihe, päivitetty 15.1.2018

ISBN 978-951-766-345-8 (nide)

ISBN 978-951-766-346-5 (pdf)

ISSN 1237-993X

Julkaisu A:61

Julkaisuvuosi 2018

Kannen kuva: Olli Autio

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO.....	1
2. SUUNNITTELUN KOHDE- JA VAIKUTUSALUE	4
3. MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN MUKAINEN SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ.....	6
4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAAN LIITTYVÄT TAVOITTEET	8
Turpeen käyttö ja vesiensuojelu	8
Suolunnon monimuotoisuus	10
Energiapuun käyttö ja logistiikka sekä bioenergialaitokset	12
Puolustusvoimien aluevaraukset	13
Vaihemaakuntakaavan tavoitteet	13
5. MAAKUNTAKAAVAN TUEKSI LAADITTAVAT SELVITYKSET	15
Turpeen käyttö ja suolunnon monimuotoisuus	16
Energiapuun käyttö ja logistiikka	17
Bioenergialaitokset.....	17

6. KAAVAPROSESSIN VAIHEET JA AIKATAULU	19
Aloitus- ja tavoitevaihe.....	19
Valmisteluvaihe	19
Ehdotusvaihe	20
Hyväksymisvaihe ja voimaantulo	20
7. ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET	21
8. ARVIOITAVAT VAIHTOEHDOT	22
9. OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS.....	22
10. LISÄTIETOJA	25
LÄHDELUETTELO	26

1. JOHDANTO

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistaminen on päätetty toteuttaa vaiheittain. Kolmas vaihemaakuntakaava käsittelee turvetuotantoa ja suoluontoa, puolustusvoimien aluevarauksia sekä seudullisesti merkittävien energialaistosten ja bioenergian logistiikkaketjujen toimintaan liittyviä maankäyttötarpeita. Maisemateema on ollut mukana kolmannen vaihekaavan luonnosvaiheessa. Ehdotusvaiheesta se on kuitenkin otettu pois. Maisemateema tullaan käsittelemään tulevassa maakuntakaavatyössä.

Kosteikkojen tehostuva hyödyntäminen on maailmanlaajuisesti merkittävä ja monitahoinen yhteiskunnallinen ja luonnontieteellinen kysymys. Myös Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla kysymys on ajankohtainen, sillä soiden taloudellisen hyödyntämisen tarve on suuri erityisesti energiateollisuudessa ja maataloudessa. Etelä-Pohjanmaa on soinen maakunta: suot peittävät noin 31,5 prosenttia maakunnan alasta (Autio ym. 2013). Turvetuotanto on maa- ja metsätalouden ohella merkittävä soita hyödyntävä elinkeino. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa (Autio ym. 2013) maakunnan olemassa oleva soidensuojelualueverkosto havaittiin monin paikoin varsin rikkonaiseksi alueiden välisten pitkien välimatkojen ja huonon kytkeytyneisyyden vuoksi. Etelä-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa sovitetaan yhteen turvetuotannon ja suoluonnon suojelun tarpeet.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on kansainvälisesti tunnistettu tarve lisätä uusiutuvien energialähteiden osuutta energiantuotannossa. Suomessa bioenergia on merkittävä uusiutuva energiamuoto, ja Etelä-Pohjanmaan bioenergiavarat ovat mittavat. Puupohjaisilla energiavaroilla on todennäköisesti seuraavan vuosikymmenen aikana huomattava rooli uusiutuvan energian käytön lisäämisessä (Laitila ym. 2010). Energiapuun korjuun logistiikan ja varastoinnin kehittäminen toimivaksi ja kustannustehokkaaksi on metsäsektorilla Euroopan laajuinen haaste (Metsäntutkimuslaitos 2011). Etelä-Pohjanmaalla tähän haasteeseen vastataan osoittamalla maakuntakaavassa vähintään seudullisesti merkittävät puuterminaalit hankintaketjun tehostamiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet tulee osoittaa maakuntakaavassa (Valtioneuvoston päätös 2008). Maiseman suojelun kehittäminen jää usein paitsioon alueellisen kehittämisen painopisteenä, vaikka niiden merkitys maakunnan identiteetille ja luonnon monimuotoisuudelle on tärkeä. Maisemamääräysten osalta ympäristöministeriön käynnistämä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointihanke ajoittuu samaan vaiheeseen vaihemaakuntakaavan laadinnan kanssa. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet muodostuvat maaseudun kulttuurimaisemista, joiden arvon perusteena ovat monimuotoinen kulttuurivaikutteinen luonto, hoidettu viljelymaisema ja perinteinen rakennuskanta (www.maaseutumaisemat.fi). Etelä-Pohjanmaalla on historiallisesti pitkäkestoisen ja laaja-alaisen maanviljelysperinteen myötä syntynyt huomattava määrä kulttuurimaisemia, joilla on valtakunnallisen arvon lisäksi myös merkittävä maakunnallinen arvo. Näiden alueiden päivitys on luontevaa toteuttaa samassa yhteydessä valtakunnallisen hankkeen kanssa.

Tavoitteena on ollut käsitellä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet vaihekaavassa selvitysten pohjalta. Valtioneuvosto ei ole kuitenkaan vielä hyväksynyt valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Lisäksi katsotaan, että maisema-alueet on järkevä käsitellä kokonaisuudessa ”kulttuuriympäristö”, johon kuuluu maisema-alueiden lisäksi rakennetut kulttuuriympäristöt ja muinaisjäännökset. Kulttuuriympäristö-teema tulee käsittelyyn tulevassa maakuntakaavatyössä. Valmistelussa on päädytty siihen, että poistetaan arvokkaat maisema-alueet vaihekaavasta III. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on päivitetty siten, että todetaan maisema-alueiden merkitys tulevassa maakuntakaavatyössä ja on poistettu maisema-alueita koskevat tekstit.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti maakuntakaavassa tulee turvata maanpuolustuksen toimintaedellytykset. Puolustusvoimien toimintaa käsittelevien maakuntakaavamerkintöjen tarkistaminen ja yhteensovittaminen muun maankäytön kanssa sopii hyvin vaihemaakuntakaavalla tehtäväksi.

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen asiakirja, jossa esitetään suunnitelma kaavan laatimisessa edellytettävistä osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista (MRL 63 § ja 9 §). Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetään myös tietoja maakuntakaavan uudistamisen lähtökohdista, tavoitteista ja aikataulusta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma antaa mahdollisuuden

vaikuttaa suunnitteluun sen alkuvaiheessa. Suunnitelmalla pyritään laaja-alaiseen kuntien ja valtion viranomaisten, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden osallistumiseen.

2. SUUNNITTELUN KOHDE- JA VAIKUTUSALUE

Vaihemaakuntakaava III kohdistuu koko Etelä-Pohjanmaan maakuntaan (kuva 1), mutta vaikutusten arviointi kohdistetaan tarpeellisilta osin myös naapurimaakuntiin. Erityisesti turvetuotannon vesistövaikutukset ja työllistävät vaikutukset ulottuvat myös maakunnan ulkopuolisille alueille. Turvetta ja puuta viedään Etelä-Pohjanmaalta muihin maakuntiin, minkä vuoksi kaavan toteutumisella on vaikutuksia muiden maakuntien energiahuoltoon.

Kuva 1. Etelä-Pohjanmaan kunnat ja naapurimaakunnat.

Etelä-Pohjanmaan asukasluku oli vuoden 2017 lopussa noin 191 000 henkeä (Tilastokeskus 2018). Alueen keskus Seinäjoki on noin 62 000 asukkaan kaupunki. Etelä-Pohjanmaa rajoittuu pohjoisessa Keski-Pohjanmaan, idässä Keski-Suomen, etelässä Pirkanmaan ja Satakunnan sekä lännessä Pohjanmaan maakuntiin (kuva 1).

Soita on Etelä-Pohjanmaalla jokaisen kunnan alueella ja monin paikoin ne ovat maisemaa hallitsevia. Maakunnassa on soita yhteensä 440 950 hehtaaria (Tomppo ym. 1998). Etelä-Pohjanmaan pinta-ala on 1,3 miljoonaa hehtaaria, joten suot peittävät 31,5 prosenttia maakunnan alasta ja muodostavat 4,4 prosenttia koko maan suoalasta (yht. noin 10 milj. ha). Etelä-Pohjanmaalla valmistelussa ja tuotannossa olevaa turvetuotantoalaa on nykyisin noin 18 500 hehtaaria. Etelä-Pohjanmaan suuresta merkityksestä koko Suomen turpeenkäytölle kertoo se, että noin 38 % Suomen turvetuotantoalasta (65 000 ha) sijaitsee Etelä-Pohjanmaalla. Turvetta käytetään paitsi energialähteenä, myös kasvu- ja ympäristöturpeena. Esimerkiksi kuiviketurve on erityisen tärkeä maakunnan monipuolisen kotieläintuotannon kannalta.

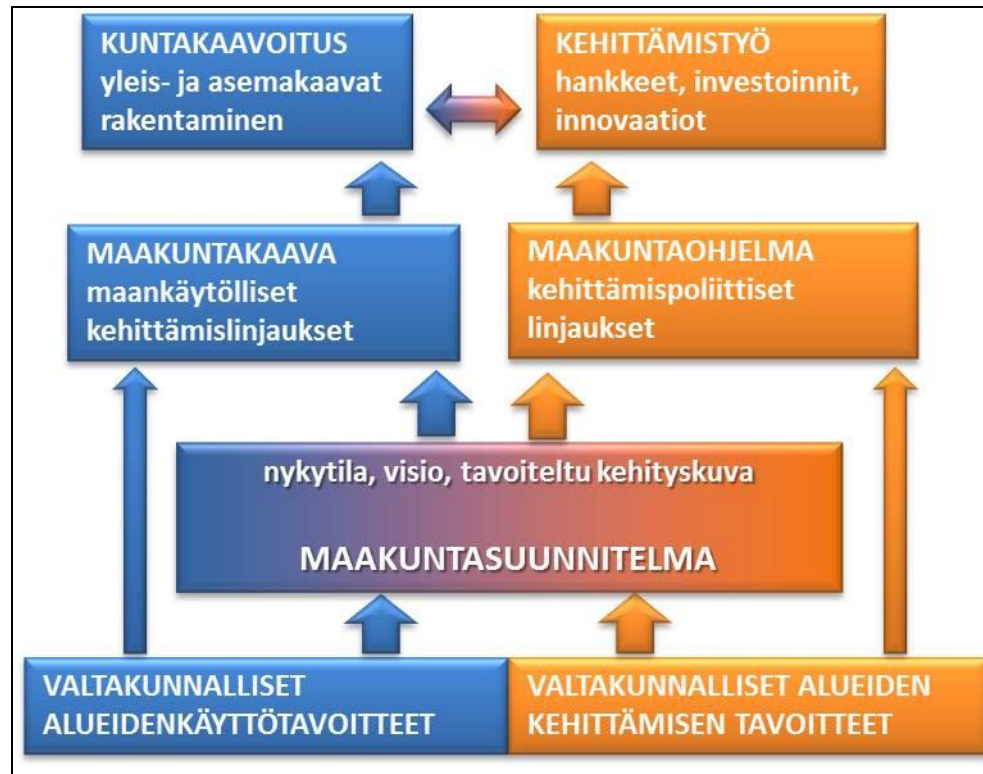
Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäkeskuksen alueella oli valtakunnallisen metsien inventoinnin (VMI11) mukaan vuosina 2009–12 metsätalousmaata noin 1,4 miljoonaa hehtaaria (Luonnonvarakeskus 2015). Metsätalousmaasta 1 255 800 hehtaaria on metsämaata ja loput ovat kitu- ja joutomaita, sekä teitä ja varastoalueita. Metsäkeskusalueelle on ominaista kasvuolosuhteiden karuus ja suometsien suuri määrä. Ojitettujen soiden osuus on kolmasosa koko metsätalousmaasta. Etelä-Pohjanmaan maakunnan metsien energiapuukertymäksi on arvioitu yhteensä noin 1,2 miljoonaa kuutiometriä (Metsäkeskus 2015:8).

3. MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN MUKAINEN SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ

Maakunnan suunnittelun lähtökohdat on esitetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL). Sen mukaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) tulee sovittaa yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa (MRL 28 §). Maakuntien liitot huolehtivat maakunnan kaavoituksesta strategisiin suunnitelmiinsa perustuen ja tuottamiensa selvitysten avulla.

Etelä-Pohjanmaalla maakunnan suunnittelusta huolehtii ja vastaa Etelä-Pohjanmaan liitto. Liitto valmistelee, koordinoi ja organisoii suunnitteluprosesseja sekä selvittää suunnitteluteemojen tiedolliset perusteet ja muodostaa suunnitteluesitykset. Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet.

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat alueiden kehittämislain (5 §) ja maankäyttö- ja rakennuslain (25 §) mukaan maakuntasuunnitelma, maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma eli maakuntaohjelma (kuva 2). Suunnitelmat vaikuttavat toisiinsa. Maakuntasuunnitelmassa muodostetaan strategiset linjaukset ja tulevaisuuden näköalat, maakuntakaavassa muodostetaan maakuntasuunnitelman tavoitteiden mukaiset alueiden käytön linjaukset, ja maakuntaohjelma kokoaa maakuntasuunnitelman, maakuntakaavan ja maakunnan toimijoiden näkemykset lyhyen tähtäimen strategiseksi toimenpidesuunnitelmaksi. Maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman yhdistävä Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategia vuosille 2014–2017 valmistui vuonna 2014 (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014 b) ja uusi maakuntaohjelma 2018 – 2021 vuonna 2018 (Etelä-Pohjanmaan liitto 2018). Maakuntasuunnitelman, maakuntakaavan ja maakuntaohjelman ylläpito- ja laatimisprosessit hyödyntävät osittain samoja tausta-aineistoja ja vuorovaikutusfoorumeita. Niillä on kuitenkin erilainen tehtävä ja erilaiset oikeusvaikutukset, ja siksi maakuntakaava valmistellaan maakunnan strategisista suunnitelmista erillisenä suunnitteluprosessina.

Kuva 2. Maakuntakaava osana suunnittelu järjestelmää.

4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAAN LIITTYVÄT TAVOITTEET

Turpeen käyttö ja vesiensuojelu

Turpeella on merkittävä osuus Suomen energiantuotannossa. Turvetta käytetään vuosittain noin 24 TWh, mikä on noin neljä prosenttia vuotuisesta energian kokonaiskulutuksesta (Tilastokeskus 2014 a). Kansallisessa pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiassa linjataan turpeen energiakäytön tavoitteeksi noin 15 TWh vuonna 2025 (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013). Tavoite sisältää kaukolämmön, yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon sekä lauhdesähkön tuotannon. Seuraavan 10–20 vuoden aikana, kun nykyistä voimalaitoskantaa on käytössä, turvetta tarvitaan lämmityskaudella vähintään 11–13 TWh. Lisäksi on turvattava kohtuullinen, noin 6–8 TWh ylivuotuinen turvevarasto sääriskien tasaamiseksi.

Valtioneuvoston kanslian (2009) ilmasto- ja energiapolitiikkaa koskevan selonteon mukaan suot ovat Suomen suurin hiilivarasto. Turpeenoton kohdistaminen jo metsäojitetuille turvemaille leikkaisi Suomen hiilidioksidipäästöjä ja edesauttaisi Suomen tavoitteita vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 21 prosentilla vuoden 2005 tasosta vuoteen 2020 mennessä (Valtioneuvosto 2008, EU:n direktiivi 2003/87/EY (kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kauppa)).

Valtioneuvosto antoi 30.8.2012 periaatepäätöksen soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta (Valtioneuvosto 2012 a). Periaatepäätöksen taustalla on maa- ja metsätalousministeriön johdolla valmisteltu *Ehdotus soiden ja turvemaiden kestävä ja vastuullisen käytön ja suojelun kansalliseksi strategiaksi* (Maa- ja metsätalousministeriö 2011), jossa on ensimmäistä kertaa laadittu konkreettisia toimenpiteitä soita muuttavan käytön suunnittamiseksi eniten muuttuneille soille. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan turpeen saatavuus on varmistettava varaamalla turvetuotannolle (energia-, kasvu- ja ympäristöturve) riittävät tuotantopinta-alat maanomistajien näkemykset huomioon ottaen. Soita muuttava käyttö kohdennetaan ojitetuille ja luonnontilaltaan muuten muuttuneille suokohteille luonnontilaisuusasteikon mukaisesti. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan luonnontilaisuusluokittelua ei sovelleta turvetuotantoon ennen 30.8.2012 varattuihin alueisiin. Näiden suoalueiden maankäytön

suunnittelua ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain lisäksi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja ympäristöministeriön opas soiden ja turvemaiden maakuntakaavoituksesta (Ympäristöministeriö 2013 b).

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan kaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet (Valtioneuvoston päätös 2008). Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset. Kaavan laadinnan aikana ovat astuneet voimaan uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (1.4.2018), joiden mukaan mm. edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä (Valtioneuvoston päätös 2017).

Etelä-Pohjanmaan energia- ja ilmastostrategian mukaan maakunnan ensisijaiseksi tavoitteeksi on asetettu riippuvuuden vähentäminen fossiilisista polttoaineista, etenkin öljystä (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014 a). Turpeen osalta, joka on merkittävä lämpöenergian lähde, tavoitteena on lisätä yhteispolttokattiloissa hallitusti uusiutuvan energian osuutta. Tulevaisuudessa turve muuttuu pääpolttoaineen sijaan merkittäväksi tukipolttoaineeksi ja huoltovarmuuden turvaajaksi.

Vesipuitedirektiivin kansallisen toimeenpanon tueksi valtioneuvosto teki vuonna 2006 periaatepäätöksen "Vesien suojelun suuntaviivat vuoteen 2015" (Ympäristöministeriö 2007). Ohjelmassa määritellään toimia, joiden tavoitteena on saavuttaa vesien hyvä tila ja estää tilan heikkeneminen. Turvetuotannolle on asetetuista suuntaviivoista maakuntakaavoituksessa olennaisimpia ovat seuraavat:

Turvetuotantoalueiden vesiensuojelun tehostamisen ja uusien turvealueiden käyttöönoton tarpeet arvioidaan erityisen tarkoin sellaisilla valuma-alueilla, joilla vesien tilatavoitteet edellyttävät tilan parantamista tai joilla vesien tila uhkaa heiketä turvetuotannon vaikutuksesta.

Turvetuotannon sijoittumista suunnataan tuotannossa oleville tai jo ojitetuille alueille välttämällä alueiden sijoittumista vesistön tai suojelualueen välittömään läheisyyteen. Turvetuotannon vesistövaikutuksia vähennetään valuma-alueittaisella suunnittelulla.

Lisäksi on laadittu vesienhoitoaluekohtaiset vesienhoitosuunnitelmat vuoteen 2015 ja kaavan laadinnan aikana niitä on päivitetty vuosille 2016 – 2021. Vesienhoitosuunnitelmissa on kuvattu alueen vesien tila, vesienhoidon tavoitteet, suunnitellut toimenpiteet sekä niiden kustannukset ja muut vaikutukset. Suunnitelmilla tähdätään siihen, että pinta- ja pohjavedet saadaan hyvään tilaan ja tilan heikkeneminen estetään. Etelä-Pohjanmaa kuuluu Kokemäenjoen–Saaristomeren–Selkämeren vesienhoitoalueeseen. Vesienhoitosuunnitelmalle on laadittu ELY-keskuksittain toimenpideohjelmia. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella on tehty kymmenen vesienhoidon toimenpideohjelmaehdotusta. Turvetuotantohankkeet ovat luvanvaraisia hankkeita, joiden velvoittavat toimet määritellään lainsäädännön perusteella. Lupapäätöksissä on eriteltävä, miten vesienhoitosuunnitelma on huomioitu päätöksessä: näin vesienhoitosuunnitelma ohjaa turvetuotantoa epäsuorasti.

Soiden maankäytön suunnittelussa tulee sovittaa yhteen Puolustusvoimien ja muiden tahojen maankäyttötarpeet. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavallvonnan tarpeet ja turvattava riittävät edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikko-toiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavallvonnan toimintamahdollisuuksille (Valtioneuvoston päätös 2008). Turvetuotantoalueita varattaessa tulee ottaa huomioon mm. Puolustusvoimien varastojen suoja-alueet rajoitettavina tekijöinä.

Suolunnon monimuotoisuus

Suomi on sitoutunut käyttämään luonnonvarojaan kestävästi monimuotoisuutta ja luontaisia ekosysteemejä säästämällä allekirjoittamalla globaaleja sopimuksia sekä laatimalla kansallisia strategioita.

Kansainvälisten luonnon monimuotoisuutta turvaavien tavoitteiden saavuttamiseksi on laadittu Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävästä käytön strategia (Valtioneuvosto 2012 b) ja toimintaohjelma (Ympäristömi-

nisteriö 2013 a) tavoitevuodelle 2020. Strategian tavoitteena on monimuotoisuuden säilymisen turvaaminen ja luonnonvarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja kehitys. Soiden osalta strategian tavoitteena on turvata soiden elinympäristöjen ja eliölajiston monimuotoisuus sekä edistää uhanalaisten eliölajien kantojen vaikiutumista ja voimistumista.

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön toimenpideohjelmassa tunnistettu tavoite on, että luonnon monimuotoisuuden kestävän käytön ja ekosysteemipalvelujen näkökulma otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa sekä hankkeiden valmistelun yhteydessä (Ympäristöministeriö 2013 a). Luonnon monimuotoisuus otetaan huomioon sekä maankäytön että liikenneväylien suunnittelussa. Kaavoituksen tulee perustua riittäviin ja oikein kohdistettuihin luontoselvityksiin, joissa huomioidaan myös kaava-alueen ulkopuolinen luonto ja ekosysteemien toiminta. Samalla tulee ehkäistä tai vähentää yhtenäisten luonnonalueiden pirstoutumisesta luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvia haittoja kehittämällä ns. vihreää ja sinistä infrastruktuuria (viheralueiden ja vesistöjen muodostamaa verkostoa). Tällä edistetään myös luonnon sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Soiden ja turvemaiden kestävän ja vastuullisen käytön ja suojelun strategiaehdotuksen (Maa- ja metsätalousministeriö 2011) mukaista luonnontilaisuusasteikkoa hyödynnetään valtioneuvoston päätöksen mukaan ensisijaisesti sellaisten soiden ja turvemaiden maankäytön suunnittelussa, jotka on periaatepäätöksen antamisen (30.8.2012) jälkeen hankittu turvetuotantoon. On kuitenkin huomattava, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ohjaavat myös ennen periaatepäätöstä tuotantoon hankittujen soiden maankäytön suunnittelua (Valtioneuvoston päätös 2008, 2017). Kaavan laadinnan alkuvaiheessa voimassa olleiden VAT mukaan alueidenkäytöllä on edistettävä elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä, ja sovitettava kaavoituksessa yhteen soiden tuotanto- ja suojelutarpeet. Myös ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä on edistettävä. Suoluonnon arvojen säilyttämisen lisäksi Valtioneuvoston periaatepäätöksessä (2012 a) on asetettu tavoitteeksi vähentää soiden ja turvemaiden käytöstä aiheutuvaa vesistökuormitusta.

Maa- ja metsätalousministeriön suostrategiaehdotuksessa soiden suojelun edistäminen mainitaan yhdeksi keinoksi edetä kohti soiden ja turvemaiden kestävästä käytöstä (Maa- ja metsätalousministeriö 2011). Valtioneuvoston periaa-

tepäätöksessä soista ja turvemaista linjataan luonnonsuojelulain (7–9§ ja 50–54§) mukaisen luonnonsuojeluohjelman laatimisesta osana suoluonnon suojelun ja ennallistamisen pitkän aikavälin ohjelmaa.

Energiapuun käyttö ja logistiikka sekä bioenergialaitokset

Uusiutuvan energian osuus kokonaiskulutuksesta oli Suomessa vuonna 2013 noin 31 % (Tilastokeskus 2013). Kansallisessa pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiassa on asetettu tavoitteeksi nostaa osuus 38 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä komission Suomelle esittämän velvoitteen mukaisesti (Valtioneuvosto 2008). Metsähakkeen käytön lisääminen monipolttoainekattiloissa on keskeisin ja kustannustehokkain keino lisätä uusiutuvan energian käyttöä sähkön ja lämmön tuotannossa (Valtioneuvosto 2013).

Suomen kansallisessa uusiutuvan energian toimintasuunnitelmassa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2010) asetettiin metsähakkeen käytön tavoitteeksi vuodelle 2020 sähkön ja lämmön tuotannossa 25 TWh. Päivitetyssä kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa (Valtioneuvosto 2013) todetaan, että 25 TWh:n tavoitteesta vuodelle 2020 pidetään kiinni. Ilmasto- ja energiastrategiassa asetettiin tavoitteeksi edistää metsäpohjaisen biomassan käyttöä kivihiilen korvaamiseksi siten, että kivihiilen voimalaitoskäyttö pääosin syrjäytyy vuoteen 2025 mennessä. Strategian tavoitteena on myös metsähakkeen korjuun ja kuljetuksen logistiikan kehittäminen sekä edellytysten luominen kattaville ja keskeisille toimitusketjuille.

Kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa (Valtioneuvosto 2013) yhtenä tavoitteena on lisätä hajautetun energiantuotannon osuutta uusiutuvan energian tuotannossa. Paikallisiin biomassoihin perustuvan energian tuotannon ja käytön lisäämiseksi edistetään lämpöyrittäjyyttä. Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategiassa tavoitteeksi on asetettu energiaomavarainen ja uusiutuvia energialähteitä hyödyntävä maakunta (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014 b).

Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäkeskuksen alueen puuston kokonaistilavuus oli valtakunnallisen metsien inventoinnin (VMI11) mukaan vuosina 2009–12 noin 140 miljoonaa kuutiometriä ja puuston kasvu noin 6,4 miljoonaa kuutiometriä vuodessa (Luonnonvarakeskus 2015). Etelä- ja Keski-Pohjanmaan Metsäkeskuksen alueellisessa metsäohjelmassa (Metsäkeskus 2012) visiona vuodelle 2015 on ”kestävää kasvua etelä- ja keskipohjalaismetsistä”. Metsäohjel-

ma tähtää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväan käyttöön. Alueellisessa metsäohjelmassa on asetettu hakkuukertymätavoitteeksi suurin kestävä hakkuumäärä, 4,71 miljoonaa kuutiometriä, ja metsäenergian käytön lisäystavoitteeksi miljoona kuutiometriä vuoteen 2015 mennessä. Metsäohjelmassa on tunnistettu myös tarve huolehtia alempiasteisen tiestön riittävästä kunnosta.

Puupohjaisen energian käytön taloudellista kannattavuutta heikentää raaka-aineen tuotannon maantieteellinen hajautuminen ja tuotettavan massan suuri tilavuus ja pieni energiasisältö verrattuna kilpaileviin energialähteisiin. Kannattavuuden parantamiseksi tulee erityistä huomiota kiinnittää tuotanto- ja kulutusketjun logistiikan kehittämisen kysymyksiin.

Puolustusvoimien aluevaraukset

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavallvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavallvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset.

Etelä-Pohjanmaalla on todettu tarpeelliseksi käsitellä puolustusvoimien toiminnan tarvitsemat aluevaraukset sekä puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvat suojavyöhykkeet. Etelä-Pohjanmaan voimassaolevan maakuntakaavan merkinnät ovat teeman osalta osin vanhentuneita.

Vaihemaakuntakaavan tavoitteet

Etelä-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan tavoitteena on edistää maakunnan energiaomavaraisuutta osoittamalla energiateollisuuden tarpeisiin riittävä määrä turvetuotantoalueita sekä turvata maakunnallisesti arvokkaiden suoluonnon kohteiden säilyminen. Kaavassa osoitettavien turpeenottoalueiden tavoitepinta-ala on kaavan valmisteluvaiheessa VTT:n arvioiman uuden tuotantoalan tarve vuoteen 2020 mennessä (Flyktman 2012). Olettaen, että turpeen käyttö energialähteenä säilyy nykyisellä tasolla, energiaturpeen käyttötarve vuonna 2020 on noin 2400 GWh ja vastaava uuden tuotantoalan tarve on noin 9 200 hehtaaria. Tuotantoalan tarpeen arvioinnissa on huomioitu tuotan-

toalueiden poistumat ja energiaturpeen lisäksi kasvu- ja ympäristöturve. Kaavassa osoitettava turvetuotannon tavoitepinta-ala tarkistetaan vuoden 2013 aikana laadittavassa Etelä-Pohjanmaan energia- ja ilmastostrategiassa (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014 a) asetettavien tavoitteiden mukaiseksi. Kaavan valmistelussa huomioidaan myös Länsi-Suomen ympäristöstrategia ja Manner-Suomen alueellisen maaseutuohjelma.

Etelä-Pohjanmaan lainvoimaisessa maakuntakaavassa (23.5.2005) turvetuotantoalueita ei ole osoitettu aluevarausmerkinnällä vaan turvetuotantovyöhykkein, jotka osoittavat, kuinka paljon kunkin vyöhykkeen vesistöt kestävät uutta ravinne- ja kiintoaineskuormitusta. Nyt laadittavan vaihemaakuntakaavan tavoitteena on osoittaa sekä tuotanto-että suojelualueita aluevarauksilla, mikä ohjaa maankäytön sijoittumista lainvoimaista kaavaa selkeämmin. Vaihemaakuntakaava kumoaa lainvoimaisen maakuntakaavan turvetuotantovyöhykkeet.

Tavoitteena on valtakunnallisia tavoitteita noudattaen osoittaa turvetuotannolle ojitettuja tai muutoin luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita tai suon osia huomioiden valuma-alueiden herkkyyden ja vesistöihin liittyvät arvot. Tavoitteena on osoittaa turvetuotanto siten, että maakunnan vesistöjen arvot eivät merkittävästi heikkene ja Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelmien tavoitteet täyttyvät. Kaavan tavoitteena on lisäksi tarkastella soiden jälkikäyttömahdollisuuksia. Suolunnon osalta kaavan tavoitteena on täydentää maakunnan soidensuojelualueiden verkostoa valtakunnalliset ja maakunnalliset täydennystavoitteet huomioiden. Maakuntakaavan laadinnassa huomioidaan vuosina 2012–2015 toteutettava soidensuojelun täydennysohjelma, jolle varatulla rahoituksella on tarkoitus toteuttaa valtakunnallisesti arvokkaiden soiden suojelu.

Maakuntakaavan tavoitteena on edistää energiapuun logistiikkaketjun toimivuutta ja tehokkuutta. Lisäksi kaavan tavoitteena on tarpeen mukaan osoittaa maankäyttöratkaisu uusille vähintään seudullisesti merkittävillä bioenergiailaitoksille.

Puolustusvoimien aluevarauksien osalta on todettu tarve päivittää Etelä-Pohjanmaan voimassaolevassa maakuntakaavassa osoitetut aluevaraukset. Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on osoittaa puolustusvoimille riittävät toimintaedellytykset maankäytöllisesti sekä osoittaa puolustusvoimien toiminnasta johtuvat melu- ja suoja-alueet.

5. MAAKUNTAKAAVAN TUEKSI LAADITTAVAT SELVITYKSET

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Vaikutusten arviointi on suunnittelun työkalu: arvioinnin tulokset luovat suunnittelun tietopohjan ja vaikuttavat tehtäviin kaavaratkaisuihin.

Etelä-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan valmistelua varten tarvitaan tietoa maakunnan soiden turvevaroista, tuotantoon teknis-taloudellisesti soveltuvista soista ja luonnonarvoja sisältävistä soista. Lisäksi suunnittelun välineeksi tarvitaan tietoa turvetuotantoalueiden vesistövaikutuksista. Mahdollisten bioenergialaitosten sijainnin suunnitteluun tarvitaan tietoa potentiaalisten sijaintipaikkojen logistisista edellytyksistä. Metsäbiomassan logistiikkaketjun välivarastojen sijainnin ohjaukseen tarvitaan tietoa logistiikkaketjun toimivuudesta ja kehittämistarpeista.

Kaavan taloudellisten vaikutusten arviointiin sisältyy kaavaratkaisujen vaikutusten tarkastelu aluetalouteen ja työllisyyteen sekä elinkeinotoimintaan. Myös kaavan vaikutukset maakunnan kulttuurihistoriallisiin arvoihin sekä kasvi-huonekaasupäästöihin tulee selvittää. Kaavan sosiaalisten vaikutusten arviointi toteutetaan kaavaluonnoksen oltua nähtävillä hyödyntäen paikkatietoa ja kaavaluonnoksesta saatua palautetta. Tarvittaessa toteutetaan kyselyselvityksiä kaavan sosiaalisten vaikutusten arvioimiseksi.

Turpeen käyttö ja suoluonnon monimuotoisuus

Kaavan valmistelussa hyödynnetään Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeen (Autio ym. 2013) ja jatkohankkeena tehdyn suoselvityksen (Ahola ym. 2014) tuloksia. Suoselvityshanke (Autio ym. 2013) toteutettiin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Geologian tutkimuskeskuksen yhteistyönä, ja hankkeen rahoittamisesta vastasivat Euroopan aluekehitysrahasto (65 %) ja Etelä-Pohjanmaan liitto (35 %). Hankkeessa selvitettiin Etelä-Pohjanmaan suoluonnon tila ja maakunnan luonnontilaisimpien soiden luonnonarvot (suotyyppit, kasvillisuus ja linnusto) 84 suolla sekä koottiin tieto- ja maakunnan turvevaroista. Jatkohankkeessa (Ahola ym. 2014) päätavoitteena oli 106 luontoarvoiltaan vähäarvoisemman ja pinta-alaltaan keskimäärin suppeamman suon luontoarvojen selvittäminen Aution ym. 2013 käyttämien kartoitusmenetelmien mukaisesti.

Geologian tutkimuskeskus on julkaissut kattavat tutkimusraportit lähes kaikkien Etelä-Pohjanmaan kuntien alueella sijaitsevien soiden turvevaroista (Geologian tutkimuskeskus 2012). Erityisesti paikkatietoaineistojen ja laadukkaiden ilmakuvioiden käyttö mahdollistaa soiden uudenlaisen ja entistä laajamittaisemman tarkastelun, jonka tulokset raportoitii selvityshankkeen yhteydessä ja hyödynnetään tämän vaihemaakuntakaavan valmistelussa. Turvevaratiedot on tallennettu Geologian tutkimuskeskuksen (2013) ylläpitämään turvevarojen tilinpito palveluun: http://geodata.gtk.fi/Turvevarojen_tilinpito/index.html.

Kaavan valmisteluvaiheessa on toteutettu kaavan valmisteluaineistossa mukana olleiden turvetuotantoalueiden vesistövaikutusten arviointi. Arviointiprosessi on kaksiosainen ja sisältää kuormituslaskelman (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014 c) sekä kaavalla osoitettavien turvetuotantoalueiden alapuolisiin vesistöihin kohdistuvan riskinarvioinnin (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014 d, Etelä-Pohjanmaan liitto 2015). Vesistöihin kohdistuvassa riskinarvioinnissa arvioidaan turvetuotantoalueiden alapuolisten valuma-alueiden vesistöjen hyödyntämiseen liittyviä arvoja (mm. virkistysarvot ja kalataloudelliset arvot) sekä vesistönosien herkkyyteen liittyviä arvoja (mm. nykyinen kuormitus ja tulvariski).

Energiapuun käyttö ja logistiikka

Etelä-Pohjanmaalla on tunnistettu tarve selvittää, miten terminaaleilla voidaan tehostaa ainespuun ja metsäenergian hankintaketjua. Metsäenergian terminaalivarastoinnissa on kyse energiapuun hankinnan tuottavuuden ja kustannus-tehokkuuden parantamisesta. Metsäkeskuksen vuosien 2013–14 aikana toteuttamassa metsäenergian terminaalihankkeessa tuotetaan esitys ainespuun puskurivarastopaikoista ja metsäenergian terminaalivarastopaikoista maakunnan alueelle (Metsäkeskus 2014). Selvityshankkeessa toteutetaan seuraavat toimenpiteet:

- Määritellään ainespuun puskurivarastoinnille ja metsäenergiaterminaaleille asetettavat kriteerit
- Selvitetään ainespuun ja metsäenergian hakkuupotentiaalit seutukunnittain
- Päivitetään ainespuun ja metsäenergian käyttöpaikat ja niihin liittyvät raaka-ainevirrat
- Toteutetaan toimijoille kysely ainespuun puskurivarastointiin ja metsäenergiaterminaaleihin kohdistuvista odotuksista ja näkemyksistä
- Toteutetaan kriteerit täyttävien puskuri- ja terminaalivarastojen haku
- Valmistellaan suunnitelmaan sisältyvien kohteiden kaavavalmius

Bioenergialaitokset

Uusien bioenergialaitosten tarpeen arvioimiseksi selvitetään maakunnan nykyinen keskitetty ja hajautettu energiantuotanto, sekä tarkastellaan arvioita maakunnan ennustetusta energiantarpeesta. Mikäli uudelle bioenergialaitokselle tunnistetaan maakunnassa realistinen tarve, voimalaitoksille otollisin sijainti selvitetään paikkatietoa ja mahdollisesti maastokäyntejä hyödyntäen. Bioenergialaitosten sijainti määräytyy markkinaehtoisesti ja maakuntakaavalla pyritään osoittamaan maankäytön kannalta mahdollisista paikoista taloudellisesti optimaalisin yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

KAAVAN LAADINNASSA HYÖDYNNETTÄVÄT SELVITYKSET	KAAVAA VARTEN TEHTÄVÄT SELVITYKSET
• Turvevaraselvitysten yhteenveto (GTK) • Tehdyt luontoselvitykset (EPO ELY) • Metsäenergian terminaalihanke (Metsä-keskus)	• Vesistövaikutusselvitys ○ kuormituslaskelma ○ riskinarviointi • Luontoselvitykset • Bioenergiailaitosten tarve- ja sijoi- tuspaikkakartoitus

Kuva 3. Kaavan valmistelussa hyödynnettävät ja valmistelun yhteydessä laadittavat selvitykset.

6. KAAVAPROSESSIN VAIHEET JA AIKATAULU

Aloitus- ja tavoitevaihe

Maakuntakaavan laadinta asetetaan vireille ja organisoidaan suunnittelutyö. Järjestetään aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu. Laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), joka on kaavoituksen aloitusvaiheen ensimmäinen osallisille suunnattu suunnitteluasiakirja. Kirjoitetaan kaavaprosessia tarkemmin ohjaava työohjelma. Lisäksi järjestetään tarpeellisia työneuvotteluja viranomaisten, kuntien ja muiden osallistahojen kanssa.

Etelä-Pohjanmaan liiton valmisteluryhmä vastaa suunnittelun organisoinnista. Viranomaisneuvotteluissa käydään läpi maakuntakaavan vaiheet viranomaisten kanssa. Maakuntakaavatyölle on perustettu ohjausryhmä maakuntavaltuuston 30.5.2016 § 11 päätöksen mukaisesti. Maakuntahallitus käsittelee kaikki vaihemaakuntakaavan vaiheet, asettaa kaavan nähtäville ja käsittelee saadun palautteen sekä niihin laaditut vastineet.

Valmisteluvaihe

Alueidenkäyttötavoitteiden ja OAS:sta saadun palautteen perusteella määritellään uuden laadittavan vaihemaakuntakaavan sisältö ja aikataulu. Kaavan valmisteluvaiheeseen kuuluu selvitysten laatiminen ja olemassa olevien selvitysten hyödyntäminen. Vesistövaikutusten arviointityötä ohjaamaan perustetaan viranomaisista koostuva ohjausryhmä. Lisäksi perustetaan viranomaisista ja asiantuntijoista koostuva arviointiryhmä, joka osallistuu vesistövaikutusselvitysten arviointikriteerien määrittämiseen. Etelä-Pohjanmaan liiton valmisteluryhmä laatii selvitysten pohjalta kaavaluonnoksen. Kaavaluonnoksen valmistelua käsitellään kaavan ohjausryhmässä. Valmisteluryhmä järjestää tarpeen mukaan kaavaneuvotteluita viranomaisten ja muiden kaavan osallisten kanssa luonnoksen laadinnan aikana. Kaavaluonnos asetetaan nähtäville ja siitä pyydetään lausunnot. Kaavaluonnoksen pohjalta pidetään työneuvotteluja viranomaisten, kuntien ja muiden osallistahojen kanssa. Lisäksi luonnosta esitellään seudullisissa tilaisuuksissa. Arvioidaan kaavan vaikutuksia selvitysten ja saatujen lausuntojen avulla. Laaditaan Natura-vaikutusten tarveharkinta, ja tarvittaessa laaditaan Natura-arviointi kaavaluonnoksen aineistoon peilaten.

Ehdotusvaihe

Kaavaluonnoksesta saadun palautteen ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella laaditaan vastineet ja kaavaehdotus. Kaavaehdotuksesta pyydetään maankäyttö- ja rakennusasetuksen 13 §:n mukaisesti lausunnot viranomaisilta ennen nähtäville asettamista. Käsitellään saadut lausunnot ja laaditaan vastineet. Tarkistetaan kaavaehdotusta sekä järjestetään toinen viranomaisneuvottelu. Asetetaan kaavaehdotus julkisesti nähtäville ja järjestään avoimia yleisötilaisuuksia. Lisäksi pidetään työneuvotteluja viranomaisten, kuntien ja muiden osallistahojen kanssa.

Hyväksymisvaihe ja voimaantulo

Maakuntakaavan hyväksyy maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n mukaisesti maakuntavaltuusto. Maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä tiedotetaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 94 §:n mukaisesti. Kaava tulee voimaan kun lainvoimaisesta maakuntakaavasta kuulutetaan MRA 93 §:n mukaisesti. Maakunnan liiton on lähetettävä voimaan tullut maakuntakaava tiedoksi eri tahoille (MRA 95§).

Aikataulusuunnitelman mukaan 3. vaihemaakuntakaava valmistellaan siten, että hyväksytään nykymuotoisessa maakuntavaltuustossa.

7. ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET

Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeen (Autio ym. 2013) sekä kaavan valmistelun yhteydessä tehtävien kasvillisuus-selvitysten tuloksia hyödyntäen arvioidaan kaavan vaikutukset maakunnan energiaomavaraisuuteen ja aluetalouteen sekä suoluonnon monimuotoisuuteen ja maakunnan suojelualueverkoston kattavuuteen. Lisäksi arvioidaan kaavan sosiaaliset vaikutukset vuorovaikutusmenetelmiä ja paikkatietoaineistoja hyödyntäen. Kaavan toteutumisen vaikutukset kasvihuonekaasupäästöihin arvioidaan tutkimuksiin perustuvia päästökertoimia hyödyntäen. Kaavan vesistö-vaikutukset arvioidaan erillisen arviointiprosessin avulla.

KAAVAN VALMISTELUSSA ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET

- sosiaaliset vaikutukset
- vaikutukset energiaomavaraisuuteen ja aluetalouteen
- vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja suojelualueverkostoon
- vaikutukset vesistöihin
- vaikutukset kasvihuonekaasupäästöihin
- vaikutukset kulttuurihistoriallisiin arvoihin

8. ARVIOITAVAT VAIHTOEHDOT

Vaihemaakuntakaavan sisällön vaihtoehtoina tulevat olemaan tutkimusten ja selvitysten perusteella tehtävät toteutamisvaihtoehdot. Kyseeseen tulevat erilaiset rajausvaihtoehdot ja kohdevalinnat, esitystapa sekä määräys- ja merkintätekniikka.

9. OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Kaavoituksen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin olosuhteisiin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa koskevia asioita suunnitellaan. Osallisilla on mahdollista osallistua kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä (MRL 62 §).

Osallisilla on mahdollisuus antaa palautetta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta Etelä-Pohjanmaan liittoon OAS:n nähtävilläoloaikana (25.2.2013–22.3.2013). Sen jälkeenkin palautetta voi antaa kaavoitusprosessien aikana. Suunnitelmaa tarkistetaan työn aikana tarpeen mukaan. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on saatavissa Etelä-Pohjanmaan liiton toimistolta sekä internet-sivuilta: www.epliitto.fi.

Viranomaisilta, kunnilta ja muilta keskeisiltä tahoilta pyydetään lausunnot kaava-aineiston nähtävillä olon yhteydessä, muilla osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä tai muistutuksensa. Tarvittaessa voidaan käydä neuvottelu- ja valmistelun aikana. Kaavan osalliset ja osallistumismenetelmät täsmennetään taulukossa 1.

Osallisilta pyydetään lausunnot, mielipiteet ja muistutukset vaihemaakuntakaavojen eri vaiheista. Lisäksi järjestetään lakisääteiset viranomaisneuvottelut ja tarpeelliset työneuvottelut. Luonnos- ja ehdotusvaiheissa saatuihin lausuntoi-

hin, mielipiteisiin ja muistutuksiin laaditaan vastineet. Kaavaa ja kaavaselostusta tarkennetaan saadun palautteen perusteella.

Taulukko 1. Etelä-Pohjanmaan 3. maakuntakaavan osalliset ja osallistumismenetelmät

Osalliset		Osallistumismenetelmä ja -vaihe
Kaava-alueen kunnat	Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Karijoki, Kauhajoki, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lapua, Lappajärvi, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli, Ähtäri	- Esittely- ja keskustelutilaisuudet luonnos- ja ehdotusvaiheissa - Lausuntopyynnöt osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS), kaavaluonnoksen ja -ehdotuksen nähtävillä olon yhteydessä
Viranomaiset, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään	- Etelä-Pohjanmaan ELY -keskus - Metsähallitus - Museovirasto - Maakuntamuseo - Länsi-Suomen aluehallintovirasto - Liikennevirasto - Metsäkeskus - Suomen riistakeskus - Työ- ja elinkeinoministeriö - Ympäristöministeriö - Maa- ja metsätalousministeriö - Puolustusministeriö - Länsi-Suomen Sotilasläänin Esi-kunta	- lakiin perustuvat viranomaisneuvottelut - muu prosessin aikainen viranomaisyhteistyö - lausunnot OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa
Maanomistajat	Kaava-alueen maa- ja vesialueiden omistajat ja haltijat ja heitä edustavat yhteisöt	- viralliset tiedotuslehdet: Ilkka, - OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa aineiston nähtävillä pito kuntien ilmoitustauluilla ja liiton internet-sivuilla - mielipiteiden ja muistutusten vastaanotto ja käsittely OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa

Ne, joiden asumi- seen, työhön tai muihin oloihin maa- kuntakaava saattaa vaikuttaa	- Kaava-alueen ulkopuolisen maa- ja vesialueen omistajat ja haltijat - Kaavan vaikutusalueen asukkaat - Yritys- ja elinkeinoharjoittajat - Alueella työssä tai koulua käyvät henkilöt - Yritysten ja laitosten palvelujen käyttäjät - Luontomatkailijat ja virkistyskäyttäjät - Metsästäjät	- viralliset tiedotuslehdet: Ilkka - OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa aineiston nähtävillä pito kuntien ilmoitustauluilla ja liiton internet -sivuilla - mielipiteiden ja muistutusten vastaanotto ja käsittely OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa
Yhteisöt, joiden toimialaa maakunta- kaavoitus koskee	- MTK Etelä-Pohjanmaa - Metsänomistajien liitto Länsi-Suomi - Metsänhoitoyhdistykset - Etelä-Pohjanmaan yrittäjät - Etelä-Pohjanmaan kauppakamari - Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Pohjanmaan piiri - Bioenergia ry - Lintutieteelliset yhdistykset - kotiseutu- ja asukasyhdistykset	- lehti-ilmoitukset, aineiston nähtävilläolo kuntien ilmoitustauluilla ja liiton internet-sivuilla - mielipiteiden ja muistutusten vastaanotto ja käsittely OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa
Kaava-alueeseen rajautuvat maakun- nat ja kunnat	- Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjanmaan ja Satakunnan maakunnat - Etelä-Pohjanmaan maakuntaan rajautuvat kunnat	- lausunnot maakunnilta OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa

10. LISÄTIETOJA

Etelä-Pohjanmaan liitto

Kampusranta 9 C, 60100 Seinäjoki

puh. 020 124 4100

Sähköposti :

kirjaamo@etela-pohjanmaa.fi

etunimi.sukunimi@etela-pohjanmaa.fi

Etelä-Pohjanmaan liiton kotisivut: www.epliitto.fi

Maakuntasuunnittelun henkilökunta: https://www.epliitto.fi/maakuntasuunnittelu_yhteystiedot

LÄHDELUETTELO

Ahola, A., Halonen, P., Juutilainen, K. & Manninen, E. 2015. Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan suoluontoselvitykset 2014. Faunatica Oy. Julkaisematon luonnos. 180 s.

Autio, O., Toivonen, T. ja Valpola, S. 2013. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshanke. Loppuraportti. Etelä-Pohjanmaan liitto 2013. 188 s.

Etelä-Pohjanmaan liitto 2014 a. Etelä-Pohjanmaan energia- ja ilmastostrategia. Julkaisu B 60. I-print Oy, Seinäjoki. 24 s.

Etelä-Pohjanmaan liitto 2014 b. Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden eväät, maakuntasuunnitelma 2040 & maakuntaohjelma 2014–2017. Julkaisu A44. I-print Oy, Seinäjoki. 79 s.

Etelä-Pohjanmaan liitto 2014 c. Etelä-Pohjanmaan turvetuotannon vesistövaikutusten arviointi. Osa 1: Kuormitustarkastelu. 149 s.

Etelä-Pohjanmaan liitto 2014 d. Etelä-Pohjanmaan turvetuotannon vesistövaikutusten arviointi. Osa 2: Vesistövaikutusriskin monitavoitearviointi. 57 s. + liite.

Etelä-Pohjanmaan liitto 2015. Etelä-Pohjanmaan turvetuotannon vesistövaikutusriskin monitavoitearviointi: jatkotarkastelu 3. jakovaiheen valuma-alueille.

Etelä-Pohjanmaan liitto 2018. Tuoreita eväitä Etelä-Pohjanmaalle. Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2018 – 2021. 68 s.

Flyktman, M. 2012. Energia- ja ympäristöturpeen kysyntä ja tarjonta vuoteen 2020 mennessä. 3. päivitys, 3/2012. VTT:n raportteja. 43 s.

Geologian tutkimuskeskus 2012. Turvetutkimusraportit.

<http://www.gtk.fi/tietopalvelut/palvelukuvaukset/turvetutkimusraportit.html> (viitattu 18.12.2012)

Geologian tutkimuskeskus 2013. Turvevarojen tilinpitopalvelu.

http://geodata.gtk.fi/Turvevarojen_tilinpito/index.html (viitattu 1.7.2013)

Heikkinen, I. (toim.) 2007. Luonnon puolesta – ihmisen hyväksi. Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategia ja toimintaohjelma 2006–2016. Ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 35/2007. 162 s.

Laitila, J., Leinonen, A., Flyktman, M., Virkkunen, M. & Asikainen, A. 2010. Metsähakkeen hankinta- ja toimituslogistiikan haasteet ja kehittämistarpeet. Espoo 2010. VTT Tiedotteita 2564. 143 s.

Luonnonvarakeskus 2015. Metsävarat metsäkeskuksittain - inventointien VMI9-VMI11 tuloksia. Metinfo / Tilastopalvelu. <http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/etusivu.htm> (viitattu 26.1.2015)

Maa- ja metsätalousministeriö 2011. Ehdotus soiden ja turvemaiden kestävän ja vastuullisen käytön ja suojelun kansalliseksi strategiaksi. Työryhmämuistio MMM 1:2011. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki. 162 s.

Metsäkeskus 2012. Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueellinen metsäohjelma 2012–2015. 67 s.

Metsäkeskus 2014. Ainespuun puskurivarastoilla ja metsäenergian terminaaleilla tehoa puunhankintaan. Kehittämishankkeen loppuraportti. 14 s + liitteet.

Metsäntutkimuslaitos 2011. Metlan tiedote.

<http://www.metla.fi/tiedotteet/?tyyppi=&alkuvuosi=2011&loppuvuosi=2011&hakusana=&t=&|=>

Rautio, L. M., Siiro, P., Haldin, L., Storberg, K.-E., Nuotio, E. & Westberg, V. 2009. Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015. Yhteistyöllä parempaan vesienhoitoon. 287 s.

Tilastokeskus 2013. Fossiilinen ja uusiutuva energia. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat.
<http://193.166.171.75/Dialog/Saveshow.asp> (päivitetty 10.12.2014, viitattu 27.1.2015)

Tilastokeskus 2014 a. Energian hankinta ja kulutus 2014, 3. neljännes. Suomen virallinen tilasto.
http://tilastokeskus.fi/til/ehk/2014/03/ehk_2014_03_2014-12-19_fi.pdf (viitattu 27.1.2015)

Tilastokeskus 2018. Väestö. http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html. (päivitetty 9.8.2018)

Tomppo, E., Henttonen, H., Korhonen, K. T., Aarnio, A., Ahola, A., Heikkinen, J., Ihalainen, A., Mikkilä, H., Tonteri, T. & Tuomainen, T. 1998. Etelä-Pohjanmaan metsäkeskuksen alueen metsävarat ja niiden kehitys 1968–97. Julkaisussa: Etelä-Pohjanmaa. Metsävarat 1968–97, hakkuumahdollisuudet 1997–2026. Metsätieteen aikakauskirj. – Folia Forestalia 2B/1998: 293–374.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2010. Ministry of Employment and the Economy (Finland) 2010. Finland's national action plan for promoting energy from renewable sources pursuant to Directive 2009/28/EC.

Valtioneuvosto 2008. Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategia. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 6.11.2008.

Valtioneuvosto 2012 a. Valtioneuvoston periaatepäättös soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta 30.8.2012. 19 s.

Valtioneuvosto 2012 b. Valtioneuvoston periaatepäättös Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategiasta vuosiksi 2012–2020, Luonnon puolesta – ihmisen hyväksi 20.12.2012.

Valtioneuvosto 2013. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 20. päivänä maaliskuuta 2013. VNS 2/2013 vp. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Energia ja ilmasto 8/2013. 53 s.

Valtioneuvoston kanslia 2009. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko ilmasto- ja energiapolitiikasta: kohti vähäpäästöistä Suomea. Valtioneuvoston kanslia, Helsinki: 1-180.

Valtioneuvoston päätös 2008. Valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden tarkistamisesta 13.11.2008. 11 s.

Valtioneuvoston päätös 2017. Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. 12 s.

Ympäristöministeriö 2007. Vesiensuojelun suuntaviivat vuoteen 2015. Suomen ympäristö 10/2007, Helsinki. 90 s.

Ympäristöministeriö 2011. Maaseutumaisemat. Arvokkaiden maisema-alueiden inventointi.

<http://maaseutumaisemat.fi> (viitattu 26.1.2015)

Ympäristöministeriö 2013 a. Luonnon puolesta - ihmisen hyväksi. Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön toimintaohjelma 2013–2020. http://www.ym.fi/fi-fi/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Strategia_ja_toimintaohjelma

(päivitetty 23.7.2013, viitattu 27.1.2015)

Ympäristöministeriö 2013 b. Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa -opas. Luonnos 4.3.2013. 73 s.

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
REGIONAL COUNCIL OF SOUTH OSTROBOTHNIA

WWW.EPLIITTO.FI

